

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4090/12

לפני :

כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט נ' סולברג

העותרים :

1. צביאל רופא
2. דליה רופא
3. עמותת "לשמ"ה"
4. יוכי צ'ובוטרו

נגד

המשיבים :

1. ראש הממשלה
2. סגן שר הבריאות

המבקשות להצטרף :

1. בזכות – המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות
2. עוצמה – פורום ארצי של משפחות נפגעי נפש
3. אנוש העמותה הישראלית לבריאות הנפש

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך הישיבה :

כ"ח בטבת התשע"ד (31.12.2013)

בשם העותרים :

עו"ד כוכבי שמש

בשם המשיבים :

עו"ד ערין ספדי-עטילה

בשם המבקשות להצטרף :

עו"ד עדי ניר בנימיני ; עו"ד שרון פרימור

פסק-דין

השופט א' רובינשטיין:

עתירה זו מסבה עצמה על המשאלה, כי ההסדר הקיים כיום שבו מאושפזים חולי נפש ככלל בבתי חולים באזור מגוריהם יבוטל, ותחתיו תינתן בחירה חופשית לחולה הנפש לעניין בחירתו של בית החולים, בדומה לעיקרון הנוהג ברפואת הגוף. ברקע הדברים נוהל של משרד הבריאות שראשית תחולתו ב-1.7.12, ואשר נכתב

בעקבות פסק דינו של בית משפט זה בבג"ץ 133/10 רופא נ' ראש הממשלה מיום 27.10.10.

לצד הטענה העיקרית האמורה ששמענו מפי העותרים ומפי העמותות המבקשות להצטרף, שלפיה יוכל המטופל לבחור את מקום אשפוזו בכפוף לחריגים, בשונה מן הנוהל שלפיו העיקרון הוא אשפוז אזורי בכפוף לחריגים בכיוון ההפוך, נטען גם כי אין הנוהל הקיים (מ-1.7.12) נותן מענה למשאלה קונקרטית של מטופלים לשינוי מקום אשפוזם; משאלה זו באה ככלל בטרם אשפוז מרצון, ועל יסוד ניסיון קודם של המטופלים. עוד נטען, כי הרפורמה בבריאות הנפש העתידה להעביר ב-2015 את הנושא ממשרד הבריאות לקופות החולים, מצדיקה העמדת האשפוז במחלות הנפש באופני בחירה דומים לבריאות הגוף.

לטענת המדינה, הגישה העקרונית – שגם באה לידי ביטוי בעתירה הקודמת הנזכרת – היא כי יש רצף וקשר מובנה בין אשפוז לבין מצב המטופל בקהילה, לרבות באשר למקום המשפחה, ועל כן יש טעם באשפוז על בסיס אזורי, אך עם זאת בידי מטופל לפנות ולבקש שינוי, ובמהלך השנה ומחצה שמאז הנוהל החדש היו כ-60 פניות כאלה, שכ-25 מהן נענו והאחרות נדחו, בעיקר מטעמי תפוסה בבתי החולים המבוקשים. הפרוצדורה היא פניה למנהל בית החולים שבו היה האשפוז הקודם, המעביר את הבקשה לראש שירותי בריאות הנפש במשרד הבריאות, והחלטתו של האחרון נתונה לערעור בפני הפסיכיאטר המחוזי, ואחריו הועדה הפסיכיאטרית במחוז (וראו סעיף 32 לחוק הטיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991), ומשם ניתן להשיג לבית משפט לעניינים מנהליים (נוסיף, כי הדבר טעון הבהרה בנוסח הקיים של הנוהל).

השאלה שמעוררת העתירה היא נכבדה ורגישה, והמציאות דינמית. המטרה צריכה כמובן להיות התחשבות מירבית ברצונו של החולה, אך שיקולים מקצועיים של רצף אשפוז-קהילה וגם שיקולים מעשיים של תפוסת בתי חולים יש להם מקום. על כן לדעתנו ראוי להבהיר בנוהל באופן מפורש, מעבר לרשימה שבסעיף 6 שבו הקובעת מקרים ספציפיים שבהם תישקל העברה מחוץ לאזור, לרבות מקרי אלימות ופגיעה חלילה בעבר בבית חולים פלוני, או חילוקי דעות הגורמים פגיעה באמון, את אפשרות הפניה למעבר לבית חולים אחר; זאת – גם תוך הבהרת האמור בסעיף הנוהל שעניינו מנגנון הפעולה באופן שהדבר יובלט כדבעי.

כיון שהנוהל עודו חדש יחסית מזה, וכיון שהנושא כולו עומד כאמור לעבור שינוי שמסגרתו טרם הושלמה מזה, איננו רואים מקום לטעת עתה מסמרות עקרוניים

חדשים. אנו סבורים כי השאלות צריך שישובו ויתלבנו לקראת השינוי המסגרת ב- 2015, אך במקביל יש מקום כי יופקו לקחים מיישום הנוהל בתוך השנה המתחילה מחר, כך שבתום שנת 2014 יפורסמו ברבים הנתונים באשר לבקשות שהוגשו למעבר מן האיזורים; זאת, כדי שכל הנוגעים בדבר יוכלו לקבוע עמדה על פי הלקחים.

בנתון לכך נמחקת העתירה, תוך שמירת טענות, בלא צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ח בטבת התשע"ד (31.12.2013).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט